

та 10,00 кг. Вміст казеїну корів змінювався впродовж лактації незначно. Кількість білків сироватки поступово збільшується до кінця лактаційного періоду. Вихід білка на 100 г жиру найвищим був на 2–3 місяці лактації (89,3 г), до 5–6 місяця він дещо знизився (83,3 г), а потім до кінця лактаційного періоду зріс (88,0 г).

Важливою ланкою в оцінці якості молока є вміст у ньому ліпідів. У результаті досліджень встановлено, що середньодобовий надій у корів на 5–6 місяці лактації складав $17,07 \pm 0,561$ кг молока, а середньодобове виділення жирних кислот з молоком – $574,15 \pm 20,025$ г/голову. Суттєвої різниці між середньодобовим виділенням насичених і ненасичених жирних кислот не встановлено. Серед насичених вищих жирних кислот молока домінантне становище займала стеаринова, потім – пальмітинова та міристинова кислоти, а серед ненасичених – мононенасичена олеїнова, тоді – поліненасичена лінолева і мононенасичена пальмітоолеїнова кислоти.

Отже, найвищою молочною продуктивністю характеризувалися корови за III лактацію із спадковістю голштинської породи 50–75 %, що належали до ліній В. Б. Айдіала та М. Чіфтейна. Встановлено значний вплив батьків (25–34 %) і матерів (19–33 %) на молочну продуктивність їх дочок. З проведених досліджень видно, що впродовж лактації надій та вихід молочного жиру у корів зменшувалися. Проте спостерігалось збільшення вмісту сухої речовини та сухого знежиреного молочного залишку – в основному за рахунок підвищення вмісту жиру та білка в молоці. Домінуючою вищою жирною кислотою у молоці корів була мононенасичена олеїнова кислота, потім — насичені стеаринова, пальмітинова та міристинова. Селекцію великої рогатої худоби доцільно проводити за величиною надюю та вмістом жиру і білка в молоці.

УДК 636.1.083.42

ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ КОПИТНОГО РОГУ У РИСАКІВ

Т. С. Плотко

Інститут розведення і генетики тварин НААН

Останнім часом відбувається зменшення поголів'я коней у господарствах усіх категорій – з 738,4 тис гол у 1991 р. до 414,2 тис гол у 2010 р., у сільськогосподарських підприємствах різної форми власності відповідно 700,9 та 41,6 тис гол. На цьому фоні збільшується кількість породистих коней (в т. ч. і рисаків) в особистих господарствах населення відповідно 37,5 та 372,6 тис. Одна з актуальних сучасних проблем – це є збереження роботоздатності поголів'я. Велике значення при цьому повинно приділятися правильному догляду за копитами. Прислів'я «Без копита нема коня» актуальне і в наш час. Деформації копит складають 50–60 % від

© Т. С. Плотко, 2012

загальної кількості захворювань кінцівок і призводять до значних економічних збитків. Основною причиною деформації та зв'язаних з нею захворювань копит є неправильний догляд і несвоєчасне розчищення копитного рогу. Кінь з хворими копитами значний час непридатний до використання. В сільській місцевості розчищення копит у коней є найболючішою проблемою.

На ріст копитного рогу коней впливають вгодованість, період року, жеребність, лактація, утримання та годівля тощо (Иванов Н. Б., 1935; Борисевич Ф. К., Машкин И. И., 1936; Захаров В. С., 1948; Задвирний Л. Ф., 1954; Голубев А. М., 1969; Бурденюк А. Ф., Кузнецов Г. С., 1976 та ін.).

Ріст копитного рогу досліджували у дво-, три- та чотирилітніх коней орловської та російської рисистих порід в тренвідділеннях Центрального іподрому. Для обліку інтенсивності росту копитного рогу кожному коню на лівій грудній та тазовій кінцівках в області зацепу, відступаючи на 1 см від вінчика, трикутним надфілем наносили мітки. Виміри проводилися щомісячно за допомогою штангенциркуля. Отримані дані оброблялися за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Встановлено, що в середньому ріст копитного рогу за рік становив $142,8 \pm 2,81$ мм (коливання від 97 до 211 мм), за місяць – $11,9 \pm 0,23$ мм (коливання від 8,1 до 17,6 мм). Проте інтенсивність росту копитного рогу на грудній та тазовій кінцівках мала відмінності. На грудній кінцівці в середньому ріст копитного рогу за рік становив $138,7 \pm 3,82$ мм з коливаннями від 97 до 211 мм, на тазовій кінцівці відповідно $146,9 \pm 4,07$ мм з коливаннями від 112 до 211 мм. В середньому місячні показники становили відповідно $11,6 \pm 0,32$ мм (коливання від 8,1 до 17,6 мм), та $12,2 \pm 0,34$ мм (коливання від 9,3 до 17,6).

Найменший ріст копитного рогу на грудній та тазовій кінцівках у середньому спостерігали у січні-квітні (менше 9,5 мм), найбільший – з липня по жовтень (13,4–19,4 мм).

У жеребців був інтенсивніший ріст копитного рогу, ніж у кобил. В середньому за рік $144,3 \pm 3,37$ мм (на грудній кінцівці він становив $139,9 \pm 4,64$ мм, на тазовій – 148,8 мм). Найбільш інтенсивний ріст копитного рогу був у трилітніх жеребців – $152,6 \pm 5,86$ мм ($148,2 \pm 8,19$ мм на грудній та $157,0 \pm 8,55$ мм на тазовій кінцівці). У чотирирічних жеребців відповідно – $140,5 \pm 3,01$ мм, $140,3 \pm 3,36$ мм, $140,7 \pm 5,21$ мм, трирічних – $130,1 \pm 8,11$ мм, $116,0 \pm 7,38$ мм, $144,3 \pm 10,91$ мм.

У кобил ріст копитного рогу в середньому за рік становив $138,7 \pm 5,08$ мм, а за місяць $11,6 \pm 0,42$ мм. На грудній кінцівці – $135,4 \pm 6,82$ мм, на тазовій – $141,9 \pm 7,77$ мм. Середній мінімальний ріст копитного рогу у кобил спостерігали у січні-березні (4,56–7,67 мм), найбільший з – липня по листопад (12,9–21,0 мм). Кобили чотирирічного віку мали більший ріст копитного рогу в середньому за рік – $145,2 \pm 9,62$ мм ($140,0 \pm 18,25$ мм на грудній та $150,3 \pm 10,17$ мм на тазовій кінцівках), ніж трирічки – відповідно $135,4 \pm 5,98$, $133,2 \pm 6,48$ мм та $137,6 \pm 10,65$ мм.

Коні сірої масті мали найбільший ріст копитного рогу – за рік в середньому $154,8 \pm 9,43$ мм, вороні рисаки – $150,1 \pm 6,39$ мм, гніді – $143,2 \pm 4,47$ мм. Най-

менший ріст спостерігався у рудих – $132,5 \pm 3,19$ мм. Із загальної кількості випадків відсутності росту копитного рогу 50 % – руді коні, гніді – 37,5 %, вороні і сірі – по 6,25 %. Рисаки рудої масті мали нерівномірний ріст копитного рогу впродовж року. Найбільш нерівномірний показник росту відмічено у рудого чотирирічного жеребця Мола російської рисистої породи (в липні місяці – 42 мм, а за попередній місяць росту копитного рогу не було).

Отже, ріст копитного рогу пов'язаний з віком, статтю і мастю. На тазових кінцівках ріст копитного рогу більший, ніж на грудних. На ріст копитного рогу впливає сезон року.

УДК 636.082

ОЦІНКА СВИНЕЙ ЗА ВЛАСНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ РІЗНИМИ МЕТОДАМИ

М. С. Небилиця¹, В. П. Новицький¹, В. Г. Миронченко²

¹Черкаська дослідна станція біоресурсів ІРГТ НААН

²ТОВ «Селекційний племзавод «Золотоніський»

Однією з головних умов науково-технічного прогресу в свинарстві є широке впровадження сучасних досягнень у галузі генетики та селекції тварин, а також комплексу інтенсивних технологій, що дають можливість підвищити їх продуктивність і знизити собівартість продукції. У свою чергу, основним джерелом підвищення генетичного потенціалу свиней є точність оцінки і подальший добір для відтворення найбільш цінних у племінному відношенні тварин (Яндіев М. А., 2008).

У світовій практиці оцінка генотипу тварин проводиться за допомогою різних інформаційних джерел: за даними продуктивності предків, сибсів і напівсисів, власної продуктивності та продуктивності потомків. Використовуються як окремі з перелічених джерел, так і їх комбінації. При цьому, часто спостерігаються розбіжності в оцінках, які отримали плідники, при визначенні їх племінної цінності різними методами (Чинаров Ю. и др., 2007; Ващенко П. А., 2010).

У сучасному світовому свинарстві значного поширення набула індексна селекція. Суть такого підходу полягає в тому, що для подальшої роботи у стаді відбираються тварини на основі інтегрованої оцінки їх селекційної цінності. В умовах України найбільш застосовується селекція за незалежними рівнями, основні положення якої викладені в Інструкції з бонітування свиней. Для успішного проведення селекційної роботи необхідно вирішити 4 групи завдань: оцінити продуктивність тварини, оцінити її селекційну цінність, провести добір і підбір для отримання запланованого потомства. Особлива увага надається оцінці селекційної цінності, яка ґрунтується на результатах фенотипової оцінки продуктивності тварин і